

ALENA PROKOPOVÁ / 10. 8. 2016

Prach

Psychologické drama *Prach* je dílem debutujícího režiséra Víta Zapletala. Svým duchovním přesahem a kontemplativní formou těší především filmové kritiky.

Prach je dalším domácím artovým titulem, jehož uvedení do českých kin přecházela festivalová distribuce: v předpremiéře ho už loni uvedl MFF Karlovy Vary v soutěžní sekci Na Východ od Západu. Film viděli také diváci letošního Febiofestu a návštěvníci festivalu Finále Plzeň. Nyní *Prach* uvádí do kin společnost Artcam s podporou nového projektu *Cyklus Citrus*, který bude diváky upozorňovat na originální prvotiny českých režisérů. Zapletalův film, který se divákům představí 11. srpna, se do značné míry vlajkovou lodí projektu, který podle svých iniciátorů bude nabízet „skutečné vitamíny kinematografie bez umělých sladidel“. Dalšími snímky s „citrusovou“ podporou jsou experimentální opus *Menandros & Thais* (který se ještě dá vidět v kině) a *Road-Movie*, *Cesta do Říma* a *Parádně pokecal* (přístupné na VOD). První kinopremiérou, která projekt odstartovala, je ovšem právě *Prach*.

Dnešní, marketingově čitelný artový snímek neměl cestu na filmové plátno vůbec lehkou. Natáčení rodinného příběhu s duchovním přesahem, který vystřídal pracovní názvy *Vyzpytatelné cesty* a *Jeden konec příběhu*, probíhalo jako absolventský projekt v produkci FAMU. Nakonec se však nebývale protáhlo, také kvůli rozhodnutí pracovat s klasickým filmovým materiálem.

„Stručně řečeno došly peníze, protože nikdo nebyl schopný odhadnout, jak bude film vlastně dlouhý,“ vzpomíná režisér Vít Zapletal. „Souvisí to s tím, že to byl opravdu experiment, především co se týče práce s tempem vyprávění. Ty záběry byly opravdu dlouhé, a i když jsme se snažili často točit na jedno jetí nebo scénář trochu redukovat, po pár dnech materiál došel.“

Podobně jako tvůrci *Polednice*, také Vít Zapletal si nakonec vypomohl i koupí levného, nevytočeného materiálu, který v Praze zbyl po produkci koprodukčního *Dítěte číslo 44*.

Prach je mimochodem posledním titulem, který byl vyvoláván v barrandovských laboratořích (jen necelých sto metrů 35mm materiálu z dotáček bylo vyvoláno v laboratořích České televize).

Natáčení zkomplikovalo i počasí a vytíženost hereckých představitelů, ale také reorganizace Fondu kinematografie. Po půlroční pauze projekt zachránil producent Radim Procházka, který ho prosadil jako koprodukcí v České televizi.

„Když jsem před lety uviděl školní film Víta Zapletala *Pokoj*, okamžitě jsem s ním chtěl pracovat,“ vzpomíná Procházka. „V pětiminutovém černobílém filmu se hlavní postava staré ženy ležící v posteli prakticky pouze dvakrát otočí z boku na bok. Přesto je v něm o životě a jeho plynutí řečeno vše podstatné. *Prach* je Zapletalovým prvním „dospělým“, celovečerním snímkem a hlavní mužská postava ho opět celý proleží v posteli, a tentokrát už se ani neotáčí. Přesto jsem byl stejně uhranutý a vnitřně spokojený jako při sledování zmíněného *Pokoje*.“

Osobitý styl letos třicetiletého Zapletala nepřehlédli ani porotci na festivalu Etiuda & Anima v polském Krakově, odkud si právě jeho školní cvičení *Pokoj* přivezlo Stříbrného dinosaura. Komorní etuda předznamenávající Zapletalův minimalistický styl se promítala i v soutěži na festivalu v ruském Petrohradě. (Ke zhlédnutí je tady: <https://vimeo.com/75957041>). Režisérův další školní snímek *Pět měsíců a tři dny* (2008) si z FAMUfestu odnesl cenu pro nejlepší cvičení posluchačů prvního ročníku a jeho bakalářský projekt *Život přede mnou* byl vybrán do české soutěže Fresh Film Festu 2011. Svou sounáležitost s novým autorským proudem českého filmu Zapletal projevil i jako scenárista (na filmech *Entertainment* /2010/ a *Road-Movie* /2015/ spolupracoval s Martinem Jelínkem a na *Holce 180* /2010/ a *Cestě do Říma* /2015/ s Tomaszem Milenikem).

Právě Zapletalův vysoký kredit se nakonec odrazil v tom, že jako koproducenti jsou pod *Prachem* podepsáni vedle Produkce Radim Procházka s. r. o. a České televize i Barrandov studio a Libor Sekerka. *Prach* se tak posunul k úspěšnému finále, přestože pokus získat další finance na webu Hithit neuspěl.

Už to naznačuje, že křehké psychologické drama, v němž se nad ložem umírajícího otce setkávají dva bratři, veřejnost nevnímá jako divácký titul. Ani apel na křesťanské hodnoty v převážně ateistickém Česku negeneruje dojem divácké atraktivity. Také

dosavadní ohlasy naznačují, že *Prach* je snímkem, který se líbí – spíše než publiku – filmovým kritikům.

Miloš Kameník zařadil film do kontextu nové české tvorby (<http://25fps.cz/2016/ceske-prisliby/>), zatímco jeho kolega Vít Poláček dokonce prohlásil, že „absolventský film studenta katedry režie FAMU má světové parametry.“ (<http://25fps.cz/2014/2014-redakcni-bilancovani/>) Jan Křipač do varského blogu Fantom filmu rozvážně poznamenal: „I když jsou Zapletalovy inspirační zdroje zřejmé (zejména francouzská linie Bresson – Pialat – Cavalier), mladý režisér se nebojí – zvláště ve výtvarném pojetí a mizanscéně – vlastních neotřelých řešení, která nepoutají pozornost k sobě, ale jsou vkomponována plynule ve prospěch příběhu.“ (<http://blog.fantomfilm.cz/?p=2685>)

Dotazenost formálního konceptu na *Prachu* oceňuje i Jakub Jiříšťa (<http://www.indiefilm.cz/2015/07/15/kviff-2015-prach/>): „Způsob, jakým film vtahuje diváka do fikčního světa, je v současné české kinematografii bezprecedentní: důsledné sledování přirozeně motivovaného pohybu postav prokládá Zapletal pečlivými sekvencemi detailů všedního prostředí a v těchto spojeních postupně nachází rytmus, jenž přináší také pocit utvářející se soudržnosti.“

Uživatelské komentáře na csfd.cz naopak dávají vesměs zaznít nespokojenému „hlasu lidu“: „Scénář je až k uzoufání prostý a postavy neprokreslené, takže v podstatě cokoli, co si do nich divák vprojektuje, vychází primárně z něj a ne z filmu,“ píše uživatel Traffic. „Náznak určité dynamizace (vztahů, dialogů...) přichází až v závěru, jinak je to od začátku až do konce hrozná stáze (...) Chci věřit, že ze Zapletalova jednou bude vyvrálý tvůrce, ale svým celovečerním debutem spíše pohřichu dává (oprávněnou) municí těm, kdo se rádi rozčilují nad pomalými filmy s postavami čumícími do blba.“

Pozici „normálního diváka“ zaujímá i oblíbený filmový kritik František Fuka: „Je pravděpodobné, že film má různé možné skryté interpretace (například náboženské: Viz obsah traileru a název), ale prostě nemám chuť je hledat. Takže, není to film pro mě, ale myslím, že není horší než filmy od Tarkovského (aspoň ty jejich kusy, které jsem vydržel). Což mohou někteří z vás brát jako doporučení.“ (<http://www.fffilm.name/2016/08/recenze-prach-50.html>)

Prach (ČR 2015). Režie: Vít Zapletal, scénář: Vít Zapletal, Václav Hrzina, kamera: Ondřej Belica, střih: Jiří Procházka, hudba: Robert Křesťan, Jiří Vašíček, hrají: Radek Valenta, Hana Jagošová, Vojtěch Poláček, Eliška Stejskalová, Filip Truksa, Hilda Novotná, Rudolf Fuchs, Miroslav Babuský, Karel Vlček ad. Artcam, 95 minut. Premiéra: 11. 8. 2016